

CONSULTURK

DÖVİZ CİNSİ VE DÖVİZE ENDEKSLİ SÖZLEŞME YAPMA YASAĞI VE İSTİSNALARI

13 Eylül 2018 tarihinde yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında yaptıkları bazı sözleşmeler bakımından sözleşme bedeli veya bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması yasaklanmıştır. 6 Ekim 2018 tarihinde yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı tebliği ile söz konusu sınırlamaya ilişkin istisnalar belirlenmiş ve 16 Kasım 2018 tebliği ile ilgili hüküm yeniden düzenlenmiş ve söz konusu sınırlamaya ilişkin istisnalar yeniden belirlenmiştir.

Yasağın Uygulandığı Sözleşmeler

- Konut ve işyeri dahil tüm yurt içi gayrimenkul satış sözleşmeleri,

❖ İSTİSNALAR:

- (i) Yabancıların,
- (ii) Yurt dışında yerleşik kişi/şirketlerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu veya kontrolüne veya ortak kontrolüne sahip oldukları şirketlerin, veya
- (iii) Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin, alıcı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri

- Konut ve işyeri dahil tüm yurt içi gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,

❖ İSTİSNALAR:

- (i) Yabancıların,
- (ii) Yurt dışında yerleşik kişi/şirketlerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı

olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu veya kontrolüne veya ortak kontrolüne sahip oldukları şirketlerin, veya

(iii) Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin,

kiracı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,

(iv) Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralınmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmeleri, ve

(v) Gümrüksüz satış mağazalarının kiralınmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmeleri

- Taşıt satış sözleşmeleri,

❖ İSTİSNA: Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri

- Taşıt kiralama sözleşmeleri,

CONSULTURK

- ❖ **İSTİSNA:** Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş taşıt kiralama sözleşmeleri
- İş sözleşmeleri,
 - ❖ **İSTİSNALAR:**
 - (i) Yurt dışında görevlendirilecek çalışanlarla yapılacak iş sözleşmeleri,
 - (ii) Yabancı çalışanlarla yapılacak iş sözleşmeleri,
 - (iii) Gemi adamlarıyla yapılacak iş sözleşmeleri, ve
 - (iv) Yurt dışında yerleşik kişi/şirketlerin Türkiye'de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu veya kontrolüne veya ortak kontrolüne sahip oldukları şirketlerin işveren sıfatıyla taraf oldukları iş sözleşmeleri.
- Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmeleri,
 - ❖ **İSTİSNALAR:**
 - (i) Türkiye'de yerleşik yabancıların taraf olduğu hizmet sözleşmeleri,
 - (ii) İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
 - (iii) Yurt dışında gerçekleştirilecek faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
 - (iv) Türkiye'de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye'de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri, ve
 - (v) Yurt dışında yerleşik kişi/şirketlerin Türkiye'de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu veya kontrolüne veya ortak kontrolüne sahip oldukları şirketlerin hizmet alan sıfatıyla taraf oldukları hizmet sözleşmeleri.
- Döviz cinsinden maliyet içermeyen eser sözleşmeleri,
- Sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda (çek, senet vs.) veya yasak kapsamındaki sözleşmelere istinaden düzenlenecek faturalarda yer alan bedellerin de döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir.
 - ❖ **İSTİSNA:** Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan bu kapsamdaki kıymetli evraklar
- Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya (altın, petrol vs.) endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler de dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilir.
 - ❖ **İSTİSNA:** Taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endeksleme yapılması

CONSULTURK

Yasağın İstisnaları¹

- “Türkiye’de yerleşik” sayılmayan bir kişi/şirketin taraf olduğu sözleşmeler,
- Yurt dışında yerleşik kişi/şirketlerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu veya kontrolüne veya ortak kontrolüne sahip oldukları şirketlerin (i) işveren sıfatıyla taraf olduğu iş sözleşmeleri, (ii) hizmet alan sıfatıyla taraf olduğu hizmet sözleşmeleri, (iii) alıcı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri, (iv) kiracı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,
- Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin (i) işveren sıfatıyla taraf olduğu iş sözleşmeleri, (ii) hizmet alan sıfatıyla taraf olduğu hizmet sözleşmeleri, (iii) alıcı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri, (iv) kiracı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,
- Yurtdışında görevlendirilecek çalışanlarla yapılacak iş sözleşmeleri,
- Gemi adamlarıyla yapılacak iş sözleşmeleri,
- Yabancıların alıcı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul satış sözleşmeleri, kiracı sıfatıyla taraf oldukları gayrimenkul kiralama sözleşmeleri ve yabancı çalışanlarla yapılacak iş sözleşmeleri,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralınmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,
- Gümrüksüz satış mağazalarının kiralınmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,
- Taahhüt satış sözleşmeleri dışındaki menkul satış sözleşmeleri,
- Taahhüt kiralama sözleşmeleri dışındaki menkul kiralama sözleşmeleri,
- Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri,
- Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş taşıt kiralama sözleşmeleri,
- Yasağın yürürlük tarihi olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri,
- Finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri (32 sayılı Kararın 17 ve 17/A Maddelerinde sayılan döviz borçlanma sınırlamalarına tabi olarak),
- Döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri,
- Aşağıda sayılan danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmeleri:
 - ❖ Türkiye’de yerleşik yabancıların taraf olduğu hizmet sözleşmeleri,

¹ Yukarıda “Yasağın Uygulandığı Sözleşmeler” başlığı altında belirtilen istisnalar da bütünlük açısından bu başlık altına dahil edilmiştir.

CONSULTURK

- ❖ İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
 - ❖ Yurt dışında gerçekleştirilecek faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
 - ❖ Türkiye’de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye’de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri.
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ve yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri,
 - Sermaye piyasası araçlarının oluşturulması, ihracı, alımı satımı ve bunlarla ilgili işlemlere ilişkin yükümlülükler,
 - Gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri,
 - (i) Yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; (ii) hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; (iii) havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen şirketler; ve (iv) yukarıda sayılan kuruluşların kurdukları şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip oldukları şirketlerin taraf olduğu (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki) sözleşmeler,
 - Kamu finansmanı işlemleriyle ilgili sözleşmeler,
 - Kamu kurum ve kuruluşları (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun I, II, III ve IV sayılı cetvellerinde bahsedilen

kurum ve idareler ile doğrudan ve dolaylı olarak en az %50’si bu kurum ve idarelere ait olan şirketler) ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin (ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ, İŞBİR, ASPİLSAN vs.) taraf olduğu (gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışındaki) sözleşmeler,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek (gayrimenkul satış ve iş sözleşmeleri dışındaki) sözleşmeler.

Yasağın Uygulandığı Sözleşmelerin Tarafları

Yasak sadece Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki sözleşmeler bakımından uygulanacaktır.

“Türkiye’de yerleşik kişiler” yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan ya da dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler söz konusu yasak kapsamında “Türkiye’de yerleşik” olarak değerlendirilir. Ancak, sözleşmenin yurt dışında ifa edilmesi durumunda yasak uygulanmayacaktır.

CONSULTURK

Türkiye’de ikamet eden yabancılar da “Türkiye’de yerleşik” olarak değerlendirilir.

Sözleşmenin tarafları arasında “Türkiye’de yerleşik olmayan” bir gerçek veya tüzel kişi olması durumunda sözleşmedeki bedeller döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir.

Yürürlük Tarihi

Yasak Resmi Gazete’de yayımlandığı 13 Eylül 2018 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.

13 Eylül 2018 tarihi itibariyle imzalanacak yasak kapsamına giren sözleşmelerdeki ödeme yükümlülüklerinin Türk Lirası cinsinden kararlaştırılması gerekmektedir.

Mevcut Sözleşmeler

13 Eylül 2018 tarihinden önce imzalanmış ve yürürlükte olan yasak kapsamındaki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bedeller 11 Ekim 2018² tarihine kadar tarafların anlaşarak belirleyeceği kur üzerinden Türk Lirası olarak kararlaştırılması gerekir.

² 13 Eylül 2018 tarihinden 30 gün içerisinde hafta sonu tatili de dikkate alınarak hesaplanmıştır.

³ 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu’nun 3. Maddesi.

Sözleşme Tarafları Türk Lirası Cinsinden Belirlenecek Bedeller Üzerinde Anlaşmazsa Ne Olur?

Döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2 Ocak 2018 tarihli gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) efektif satış kuru (USD/TL: 3.78; EUR/TL: 4.55) kullanılarak hesaplanan Türk Lirası karşılığının, bedelin yeniden belirlendiği tarihe kadar tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları (2 Ocak 2018 tarihinden 11 Ekim 2018 tarihine kadar %19.37) esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

Yeniden belirleme tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar için uygulanmaz.

Yasağa Uyulmamasının Yaptırımı

Yasağın yer aldığı 32 sayılı Karara uymayan kişiler hakkında Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun’da idari para cezası öngörülmüştür³.

2018 yılı için idari para cezasının alt sınırı 6306 TL, üst sınırı ise yaklaşık 55.000 TL’dir⁴.

Kabahatler Kanunu uyarınca söz konusu para cezasının (i) yasağa aykırı her bir sözleşme ve (ii) sözleşmenin tüm tarafları bakımından ayrı ayrı olarak uygulanması olasıdır⁵. Tekerrür durumunda ise bu cezalar iki kat olarak uygulanmaktadır.

⁴ İdari para cezası miktarı her sene yeniden değerlemeye tabi tutulur.

⁵ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 14. ve 15. Maddesi.

CONSULTURK

İşbu bilgi notu genel bilgi ve tanıtım amaçlı hazırlanmış olup bir hukuki görüş veya mütalaa niteliğinde değildir. Kapsayıcı olmayan ve özet niteliği gereği konular tüm yönleriyle ele alınmamış olup sadece öne çıkan hususlar bakımından değerlendirme yapılmıştır. Belirli bir hukuki durum söz konusu olduğunda o duruma özel hukuki görüş alınmadan kullanılmamalıdır.

İşbu bilgi notu 16 Kasım 2018 itibarıyla hazırlanmış olup bu tarihten sonraki düzenlemeleri kapsamamaktadır. CONSULTURK'ün herhangi bir şekilde bu bilgi notunu güncelleme ve değişikliklerden haberdar etme yükümlülüğü yoktur.

CONSULTURK yukarıdaki bilgi notunun tamamı üzerinde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca en geniş şekilde hak sahibidir. İşbu bilgi notu CONSULTURK'ün yazılı ön izni olmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz, üçüncü bir kişiye iletilemez veya tercüme konusuna edilemez.

CONSULTURK

www.consulturk.com.tr | info@consulturk.com.tr